

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών στην περιοχή EUROMED»

(2007/C 256/25)

Στις 17 Ιανουαρίου 2007, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα: «Προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών στην περιοχή EUROMED».

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 14 Ιουνίου 2007 με εισηγήτρια την κ. Attard.

Κατά την 437η σύνοδο ολομέλειάς της, της 11ης και 12ης Ιουλίου 2007 (συνεδρίαση της 12ης Ιουλίου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 130 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πλήρη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Μεσογειακών κρατών στην ευρωμεσογειακή εταιρική σχέση. Όπως αναφέρεται στο Πενταετές Πρόγραμμα Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υποστηρίζει ιδιαίτερα τα σχέδια, τα οποία αποσκοπούν στην ανάπτυξη δράσεων για την προώθηση της χειραφέτησης των γυναικών. Για το σκοπό αυτό προτείνει τη διάθεση ειδικών κονδυλίων για τη χρηματοδότηση σχεδίων στις χώρες της περιοχής EUROMED, τα οποία θα αναπτύξουν θετικές δράσεις με σκοπό την απτή βελτίωση του νομικού καθεστώτος της γυναίκας⁽¹⁾.

1.2 Η ΕΟΚΕ ζητεί να διασφαλιστούν με τους μηχανισμούς αναθεώρησης των συμπερασμάτων της πρώτης Ευρωμεσογειακής Υπουργικής Διάσκεψης με θέμα «Ενίσχυση του ρόλου των γυναικών στην κοινωνία» η εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση και η αξιολόγηση της ανάπτυξης του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών καθώς και η λήψη μέτρων για την ενίσχυση της ανάπτυξής της.

1.3 Η ΕΟΚΕ ζητεί να περιλαμβάνονται στα εθνικά σχέδια δράσης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ) ειδικά μέτρα και στόχοι για την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά να διατίθενται στο πλαίσιο της ΕΠΓ περισσότεροι οικονομικοί πόροι για την ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών και την παροχή τεχνικής αρωγής σε γυναίκες για νεοσύστατες επιχειρήσεις.

1.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πρωτοβουλίες της ΓΔ «Επιχειρήσεις και βιομηχανία» και του Γραφείου συνεργασίας EuropeAid⁽²⁾ οι οποίες απευθύνονται σε επιχειρηματίες στην Ευρώπη και στη Μεσόγειο. Καλεί τους ευρωμεσογειακούς εταίρους να λάβουν παρόμοια μέτρα, με στόχευση στις ανάγκες της εν λόγω περιοχής μέσω των σχεδίων δράσης για τα οποία διεξάγονται διαπραγματεύσεις με τις μεσογειακές χώρες.

1.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη σύσταση ειδικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Γυναικών στο πλαίσιο της Ευρωμεσογειακής Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης (ΕΜΚΣ — EMPA). Ζητεί από την επιτροπή αυτή να προτείνει πολιτικές ενίσχυσης ήδη υφιστάμενων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των γυναικών και προαγωγής μελλοντοστρεφών βιώσιμων πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου ανταγωνισμού.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά να εστιαστεί η προσοχή στις γυναίκες όσον αφορά την υλοποίηση του Ευρωμεσογειακού Χάρτη για τις Επιχειρήσεις⁽³⁾.

1.8 Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να καταστεί βέβαιο πως από τα ευρωμεσογειακά προγράμματα που απευθύνονται σε νέους επωφελούνται ισόρροπα από άποψη πλήθους νέες και νέοι όσον αφορά τόσο τους συμμετέχοντες όσο και τους επιτυχημένους.

1.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία «Ευρωμεσογειακή πλατφόρμα νεολαίας» με την οποία δημιουργούνται ευρωμεσογειακό δίκτυο ομάδων νέων που συνεργάζονται για θέματα φύλων⁽⁴⁾ καθώς και ευρωμεσογειακό δίκτυο για νέους επιχειρηματίες⁽⁵⁾.

1.10 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ακόμη καλύτερα αποτελέσματα για την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών θα επιτευχθούν με τη διυπουργική συνεργασία και τη συμμετοχή στην ανταλλαγή απόψεων για τους τομείς προτεραιότητας και άλλων κύκλων ενδιαφερομένων, όπως εκπροσώπων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, φορέων υλοποίησης, εκπροσώπων επιχειρηματικών κύκλων, εμπειρογνομώνων και χορηγών όπως επίσης με την διευκόλυνση της μεταβίβασης των υφιστάμενων επιχειρήσεων στις γυναίκες.

1.11 Η ΕΟΚΕ ζητεί την ενίσχυση μέσω συμπράξεων δημοσίου/ιδιωτικού τομέα των ΜΚΟ και κοινωνικοεπαγγελματικών οργανισμών που εργάζονται με γυναίκες στον τομέα της προώθησης οικονομικών δραστηριοτήτων.

1.12 Η ΕΟΚΕ ζητεί από τους ευρωμεσογειακούς κύκλους ενδιαφερομένων να διοργανώσουν συνέδριο με θέμα τις γυναίκες επιχειρηματίες στην περιοχή EUROMED ώστε να συζητηθούν σχετικά θέματα και να διατυπωθούν προτάσεις όσον αφορά τη συμβολή των γυναικών στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης στην περιφέρεια αυτή.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/ind_coop_programmes/med/doc/f1949_en.pdf.

⁽⁴⁾ http://www.cesie.org/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=70&Itemid=85.

⁽⁵⁾ REX/222 Ενημερωτική έκθεση — Στήριξη των νέων στις χώρες εταίρους της Μεσογείου, CESE 642/2006.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/barcelona_10/docs/10th_comm_en.pdf.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/europeaid/index_en.htm.

1.13 Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει εκ νέου την πεποίθησή της ότι η προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών στην περιοχή EUROMED διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη συγκρότηση ανθούσας και δυναμικής οικονομίας, προσανατολισμένης προς την παγκοσμιοποίηση.

1.14 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος υπέρ των γυναικών αποτελεί προαπαιτούμενο για τη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά εντός της περιφέρειας αυτής καθώς και με τις χώρες της ΕΕ.

1.15 Όσον αφορά την αντιμετώπιση μελλοντικών προκλήσεων στις οποίες πρέπει να ανταπεξέλθουν οι γυναίκες επιχειρηματίες, η ΕΟΚΕ συνιστά τη διεξαγωγή περαιτέρω έρευνας για τον εντοπισμό των συγκεκριμένων αναγκών κάθε χώρας. Η περιοχή EUROMED είναι ιδιαίτερα εκτεταμένη και ποικίλη για να εκληφθεί ως μια ενότητα.

1.16 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι υπάρχουν διάφορα παρατηρήτρια στα οποία συμπεριλαμβάνονται το (Global Entrepreneurship Monitor) GEM, το Πρόγραμμα των ΗΕ για την Ανάπτυξη (UNDP) και η Διεθνής Τράπεζα, που ασχολούνται με το επιχειρηματικό πνεύμα στην ευρωμεσογειακή περιφέρεια. Συνιστά, όμως, τη σύσταση πλατφόρμας για την καλύτερη παρουσίαση των πορισμάτων στους ιθύνοντες πολιτικούς και για τη συλλογή και διάδοση υλικού για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην ευρωμεσογειακή περιφέρεια. Η πλατφόρμα θα μπορούσε να εστιάσει το ενδιαφέρον της:

- α) στους τομείς όπου οι γυναίκες επιχειρηματίες αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες,
- β) στην υποστήριξη και ανάπτυξη προγραμμάτων για γυναίκες επιχειρηματίες,
- γ) στην ανάπτυξη μηχανισμών σχετικών με το νομικό καθεστώς συμβοηθούντων συζύγων και την κοινωνική προστασία τους,
- δ) στη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της κοινωνικής ασφάλισης και του νομικού καθεστώτος των γυναικών που αναπτύσσουν ίδια επιχειρηματική δραστηριότητα.

1.17 Όσον αφορά τον τομέα των Τεχνολογιών των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ), η ΕΟΚΕ συνιστά:

- να δοθεί προτεραιότητα στην ενθάρρυνση των επενδύσεων σε υποδομές και σε στρατηγικές για τη βελτίωση της πρόσβασης στις ΤΠΕ,
- να διευκολυνθεί η πρόσβαση των γυναικών που δημιουργούν δική τους επιχείρηση στις διευκολύνσεις και στην κατάρτιση στον τομέα των ΤΠΕ, προκειμένου να διευκολυνθούν η προώθηση της επιχείρησης και η διοχέτευση των προϊόντων στον καταναλωτή μέσω των κατάλληλων διαύλων διανομής, εφόσον οι ΤΠΕ μπορούν να αποτελέσουν και μέσον για την καλύτερη προώθηση της επιχείρησης,
- να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στη χάραξη πολιτικής και στην ανάπτυξη και τη μελέτη των ΤΠΕ στο πλαίσιο διαλόγου με τις επιχειρήσεις ΤΠΕ και άλλους κύκλους ενδιαφερομένων ώστε να διανοιχθούν οδοί για συνεργασία και κοινή δράση.

Η ΕΟΚΕ ζητεί με εμμονή από το Μόνιμο Ευρωμεσογειακό Πανεπιστημιακό Φόρουμ^(*), που συστάθηκε στο Τάμπερε, να δώσει

(*) <http://www.medainstitute.fi/?navi=360&lang=2>.

προτεραιότητα στη διάσταση του φύλου στις πρωτοβουλίες του και ειδικότερα στον τομέα του επιχειρηματικού πνεύματος.

1.18 Για το επιχειρηματικό πνεύμα και τις γυναίκες, η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην επιρροή των μέσων μαζικής ενημέρωσης, και ιδιαίτερος στην τηλεόραση.

2. Συστάσεις για ειδικούς μηχανισμούς για την προώθηση της επιχειρηματικότητας των γυναικών στην ευρωμεσογειακή περιοχή

2.1 Είναι απαραίτητο να θεσπιστούν ειδικές πολιτικές και προγράμματα ώστε να μπορέσουν οι γυναίκες να συμβάλουν περισσότερο στην οικονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη. Ορισμένες από τις πολιτικές αυτές μπορούν να ενταχθούν σε ένα σχέδιο δράσης με σαφή χρονικά πλαίσια και διαδικασίες αξιολόγησης και πρέπει να περιλαμβάνουν:

1. Μηχανισμούς ανάπτυξης ικανοτήτων οι οποίοι ενθαρρύνουν τις γυναίκες να μελετήσουν το περιβάλλον στο οποίο ζουν και εργάζονται και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του με τις ικανότητές τους. Αυτό μπορεί να συμπεριλαμβάνει την προώθηση μέτρων για τη συγκρότηση ομάδων αυτοβοήθειας.
2. Επενδύσεις στις κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες προκειμένου να στηριχθούν οι εργαζόμενες και οι απασχολούμενες για ίδιο λογαριασμό γυναίκες.
3. Προσδιορισμό της παραδοσιακής επιχειρηματικής δραστηριότητας, των ΜΜΕ και της απασχόλησης για ίδιο λογαριασμό.
4. Καθιέρωση ίσων όρων εργασίας για τους άντρες και τις γυναίκες ιδιοκτήτες επιχειρήσεων όλων των μεγεθών.
5. Δημιουργία ισότιμου νομικού καθεστώτος που να επιτρέπει στις γυναίκες να υπογράψουν αυτοδικαίως έγγραφα και να κατέχουν ιδιοκτησία.
6. Προσφορά κατάρτισης προσαρμοσμένης στις ειδικές τους ανάγκες για γυναίκες που διοικούν επιχειρήσεις ή είναι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων. Τούτο θα μπορούσε να περιλαμβάνει προγράμματα καθοδήγησης και τη σύσταση επαγγελματικών οργανώσεων και παροχή συμβουλών σχετικά με νομικά και φορολογικά θέματα.
7. Ίδρυση «επιχειρήσεων αμοιβαίων εγγυήσεων», δηλαδή οικονομικών φορέων μέλη των οποίων είναι ιδιοκτήτες ΜΜΕ και παρέχουν εγγυήσεις για τραπεζικές διευκολύνσεις.
8. Εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων για την διευκόλυνση της ίδρυσης επιχειρήσεων από μετανάστριες και μειονοτικές ομάδες.
9. Μηχανισμούς ενημέρωσης και υποστήριξης για τη δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων και συνεταιρισμών.
10. Συνεργασία και δικτύωση με τους εταίρους τους σε χώρες της ΕΕ προκειμένου να εντοπιστούν δομές και μηχανισμοί, συμπεριλαμβανομένων των βέλτιστων πρακτικών που προσδίδουν προστιθέμενη αξία.

11. Εκπαιδευτικές πολιτικές που προωθούν την επιχειρηματική νοοτροπία και στάση από νεαρή ηλικία ήδη ⁽⁷⁾. Η επιχειρηματική νοοτροπία πρέπει να εκλαμβάνεται και ως διαδικασία διαβίου μάθησης που ξεκινά στο δημοτικό σχολείο. Αυτή μπορεί να προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία σε διάφορα στάδια της ζωής του ατόμου.
12. Περαιτέρω συμμετοχή των γυναικών στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, στην κυβέρνηση, στις τοπικές αρχές και στη δικαιοσύνη.
13. Διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις δημόσιες συμβάσεις, και ιδίως των επιχειρήσεων που ανήκουν σε γυναίκες, προκειμένου να προαχθεί η ανάπτυξη των επιχειρήσεων.
14. Ειδικούς στόχους όσον αφορά την ισότητα των φύλων στις πολιτικές απασχόλησης, με ποιοτικούς και ποσοτικούς δείκτες, δεδομένου ότι αποτελεί προτεραιότητα να αυξηθούν οι γυναίκες επιχειρηματίες και οι εργαζόμενες γυναίκες και να βελτιωθεί η ποιότητα της απασχόλησής τους ⁽⁸⁾.

3. Τρέχουσα κατάσταση και προκλήσεις

3.1 Είναι σημαντικό τα δικαιώματα των γυναικών να μην θεωρούνται μεμονωμένα από το ρόλο των γυναικών στην οικονομική ανάπτυξη. Έχει θεμελιώδη σημασία η δέσμευση όλων των κοινωνικών εταίρων να αναγνωρίσουν τη σχέση μεταξύ δικαιωμάτων του ανθρώπου, δημοκρατίας, ανάπτυξης και δικαιωμάτων των γυναικών. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην κατάργηση των εμποδίων στη χειραφέτηση των γυναικών τα οποία οφείλονται σε παραδοσιακούς και πολιτισμικούς, νόμους και το οικογενειακό δικαίο.

3.2 Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ανισότητας των φύλων, εκπαίδευσης και απασχόλησης στην ευρωμεσογειακή περιοχή απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια ώστε να δημιουργηθεί περιβάλλον όπου οι γυναίκες θα μπορούν να αναπτύξουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες.

3.3 Το ποσοστό αναλόγων γυναικών στην περιφέρεια, έστω και αν διαφέρει από χώρα σε χώρα, παραμένει εξαιρετικά υψηλό, κατά μέσο όρο ανέρχεται σε 42 %, ενώ το μέσο ποσοστό αναλόγων ανδρών ανέρχεται σε 21 %. Ωστόσο, τις δύο τελευταίες δεκαετίες, εμφανίζεται θετική τάση, διαφορετική από χώρα σε χώρα ισότητας πρόσβασης στην εκπαίδευση. Σε όλες τις χώρες, υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ του ποσοστού των αναλόγων νεαρών γυναικών (ηλικίας 15-24 ετών) και του αντίστοιχου ποσοστού των ανήλικων γυναικών (ηλικίας άνω των 24 ετών) ⁽⁹⁾.

3.4 Την τελευταία δεκαετία οι ευκαιρίες απασχόλησης των γυναικών αυξήθηκαν ως αποτέλεσμα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης αλλά και της ανάπτυξης τομέων όπου η ζήτηση γυναικείας εργασίας είναι υψηλότερη, όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες, η εκπαίδευση και η υγεία και τα επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών. Μόνο το 32 % του ενεργού πληθυσμού γυναικών εργάζονται ή αναζητούν εργασία εκτός οικίας. Στις παραδοσιακές κοινωνικές τάξεις, όταν τα κορίτσια πηγαίνουν στο σχολείο αποτρέπονται να αναζητήσουν απασχόληση.

3.5 Το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να ενθαρρύνει τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και την ανάληψη κινδύνου. Κρίσιμη σημασία έχει η κατάρτιση εθνικού εκπαιδευτικού προγράμματος για τη βελτίωση της ποιότητας της βασικής εκπαίδευσης και την εξάλειψη του αναλφαριθμητισμού των γυναικών ιδίως των μειονεκτουσών γυναικών και γυναικών με ειδικές ανάγκες.

3.6 Ενώ είναι σημαντικό να εκπαιδευτούν οι γυναίκες στην αγωγή του πολίτη και να αυξηθεί το ενδιαφέρον τους για τα κοινωνικά, πολιτικά, νομικά και οικονομικά τους δικαιώματα, όπως είναι, επίσης, απαραίτητο να εκπαιδευτούν και οι χρηματοδότες και οι λοιποί κύκλοι ενδιαφερομένων ώστε να κατανοούν τις ανάγκες των γυναικών κατά την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας.

3.7 Η προκατάληψη λόγω φύλου πρέπει να θεωρηθεί πρωταρχικό θέμα στο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο και στη γενική εξέλιξη της οικονομικής ανάπτυξης στην περιοχή αυτή. Ο ιδιαίτερος ρόλος και το ιδιαίτερο καθεστώς που επιβάλλει η κοινωνία στις γυναίκες διαμέσου του παραδοσιακού οικογενειακού δικαίου που αποκαλείται, επίσης Κώδικας Προσωπικού Καθεστώτος (Personal Status Code — PSC) δημιουργεί διακρίσεις κατά των γυναικών. Το νομικό καθεστώς των γυναικών που ελέγχει τη συμμετοχή των γυναικών στις οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές, αστικές, και πολιτισμικές δραστηριότητες παραμένει ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια, παρόλο που σχεδόν 190 χώρες, περιλαμβανομένης της περιοχής των αραβικών χωρών έχουν κυρώσει τη Διακήρυξη της Χιλιετηρίδας ⁽¹⁰⁾.

3.8 Είναι απαραίτητο να δοθεί προβολή στις μικρές επιχειρηματικές δραστηριότητες των γυναικών. Αυτές συχνά περιλαμβάνουν μη αμειβόμενες δραστηριότητες στην οικογένεια και στα παραδοσιακά καθήκοντα. Θα πρέπει να παρασχεθούν κατάρτιση και στήριξη για να ενθαρρυνθούν η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός πολλών βιοτεχνιών και μικρών επιχειρήσεων οι οποίες μπορεί να μετατραπούν σε παραγωγική αμειβόμενη απασχόληση, εάν παραχθούν εμπορεύσιμες υπηρεσίες που θα χειραφετήσουν τις γυναίκες οικονομικά.

3.9 Η συμβολή γυναικών στο γεωργικό τομέα είναι ευρύτατη. Στις αγροτικές περιοχές στις οποίες το ποσοστό αναλόγων γυναικών ή γυναικών με πρωτοβάθμια μόνο εκπαίδευση είναι υψηλό η πρόσβαση στην κατάρτιση είναι πολύ περιορισμένη ⁽¹¹⁾. Συχνά, δεν έχουν γνώσεις και αυτοπεποίθηση ώστε να βελτιώσουν την κατάστασή τους και την κατάσταση των οικογενειών τους. Κατά συνέπεια, για τις γυναίκες αυτές απαιτούνται ολοκληρωμένα προγράμματα όπου συνδυάζονται προσωπική χειραφέτηση, επαγγελματική κατάρτιση και κατάρτιση στο επιχειρηματικό πνεύμα με βασικές επιχειρηματικές δεξιότητες καθώς και στήριξη για το σχεδιασμό πλήρων επιχειρηματικών προγραμμάτων, την πρόσβαση σε δάνεια και πίστη για την εκκίνηση μικροεπιχειρήσεων στα χωριά τους. Τα προγράμματα κατάρτισης θα πρέπει να παρέχουν στις αγρότισσες ευκαιρίες συνδυασμού γεωργικών και μη γεωργικών πρωτοβουλιών και να διασφαλίζουν, επίσης, στήριξη των μη γεωργικών δραστηριοτήτων του άρρενα πληθυσμού των τοπικών κοινοτήτων.

3.10 Είναι σημαντικό να συσταθούν μικροί συνεταιρισμοί που θα παρέχουν υποστήριξη σε γυναίκες επιχειρηματίες.

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας μέσω της εκπαίδευσης και της μάθησης». Εισηγήτρια: η κα JERNECK.

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Απασχολησιμότητα και επιχειρηματικό πνεύμα/ Κοινωνία των πολιτών και τοπικοί οργανισμοί υπό το πρίσμα του φύλου» με εισηγητή τον κ. Pariza Castaños.

⁽⁹⁾ Κεντρική Βάση Δεδομένων της Διεθνούς Τράπεζας, (Απρίλιος 2006).

⁽¹⁰⁾ Hijab, Nadia: Laws, Regulations and Practices impeding Women's Economic Participation in the Mena Region, shadow report, submitted to the World Bank, April 2001.

⁽¹¹⁾ Η οικονομική χειραφέτηση των παλαιστίνων αγροτισσών — Πρόγραμμα MEDA, EuropeAid — Ιανουάριος 2006-Δεκεμβρίου 2007 — Κοινό παλαιστινιακό, ισραηλινό και ευρωπαϊκό αναπτυξιακό έργο.

3.11 Είναι επίσης σημαντικό να ενισχυθούν οι γυναίκες που ήδη ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα προκειμένου να ανακαλύψουν νέους τομείς όπου γυναίκες μπορούν να αναλάβουν την οικονομική πρωτοβουλία και να αναπτύξουν μη παραδοσιακές επιχειρηματικές δραστηριότητες, στις οποίες περιλαμβάνονται η ανάπτυξη ικανοτήτων στη διαφήμιση, στην εμπορική προώθηση και στην τιμολόγηση, καθώς και η στόχευση ξένων αγορών.

3.12 Για τη δημιουργία ευκαιριών ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων των γυναικών απαιτείται σαφής κατανόηση της σημερινής και της μελλοντικής κοινωνικοοικονομικής κατάστασης των διάφορων περιφερειών.

3.13 Για την εξάλειψη των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες και τη δρομολόγηση ειδικών πολιτικών και προγραμμάτων έτσι ώστε να μπορέσει να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στην ανάπτυξη και στην απασχόληση είναι αναγκαία η εμπλοκή όλων των κύκλων ενδιαφερομένων.

3.14 Η πρόσβαση στη χρηματοδότηση έχει ζωτική σημασία. Τα ανώτατα πιστωτικά όρια πρέπει να αυξηθούν ώστε να ενθαρρυνθούν οι πολύ μικρές και οι μικρές επιχειρήσεις να επεκταθούν και να επενδύσουν στην επιχειρησιακή δράση τους. Για τέτοιου είδους σχέδια οι κυβερνήσεις και οι χορηγοί θα μπορούσαν να προσφέρουν κίνητρα στους επίσημους πιστωτικούς οργανισμούς. Οι πολιτικοί ιδύνοντες θα πρέπει να λαμβάνουν πάντοτε υπόψη τους τις διαφορές μεταξύ ΜΜΕ και πολύ μικρών επιχειρήσεων από άποψη οργάνωσης, οικονομικών, παραγωγικότητας και αναπτυξιακού δυναμικού.

3.15 Στα κίνητρα για την ανάληψη νέων επιχειρηματικών προσπαθειών και για τη σύσταση επιχειρήσεων θα πρέπει να περιλαμβάνονται η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του τομέα των μικροπιστώσεων και η πρόβλεψη από τις εμπορικές τράπεζες πρόσφορων και ρεαλιστικών όρων για χορήγηση δανείων.

3.16 Με τη διοργάνωση εκθέσεων εμπορικών και προώθησης στην υπόψη περιφέρεια και στα κράτη μέλη της ΕΕ είναι δυνατόν να δοθούν δυνατότητες για εξαγωγοστρεφείς πρωτοβουλίες, ιδίως στον μεταποιητικό τομέα.

3.17 Το μέλλον των γυναικών στην περιοχή EUROMED πρέπει να θεωρηθεί εντός της γενικότερης οικονομικής, πολιτικής, κοινωνικής και οικογενειακής εκδοχής. Χωρίς οικονομική ανάπτυξη και βελτίωση του ποσοστού απασχόλησης, οι γυναίκες θα συνεχίσουν να πλήττονται από διακρίσεις σε έναν αθέμιτο ανταγωνισμό με τους άνδρες.

3.18 Είναι αναγκαία η δρομολόγηση συγκεκριμένων πολιτικών και προγραμμάτων έτσι ώστε να μπορέσει να αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών στην ανάπτυξη και στην απασχόληση.

3.19 Οι στρατηγικές που απευθύνονται ειδικά σε γυναίκες επιχειρηματίες μπορούν να τους παράσχουν ευκαιρίες να διαφύγουν από τις παραδοσιακές οικονομικές δομές και να επενδύσουν περισσότερο σε επιχειρηματικές δραστηριότητες.

3.20 Είναι αναγκαία η διεξαγωγή ερευνών υποστηρικτικών όλων των πρωτοβουλιών για τον προσδιορισμό των ειδικών αναγκών κάθε χώρας, που θα έχουν ως αντικείμενο τα ισχυρά και τα αδύνατα σημεία για τις γυναίκες, με διαμερισμό σε ηλικιακές ομάδες και με εξειδικευμένες τομεακές μελέτες.

3.21 Ο προσδιορισμός και η αξιολόγηση των εθνικών μέτρων για τη σύσταση νέων επιχειρήσεων, την ενημέρωση/παροχή συμβουλών, τη χρηματοδότηση, την κατάρτιση, την καθοδήγηση και τη δικτύωση είναι απαραίτητα για τον εντοπισμό και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ ευρωμεσογειακών περιοχών Βορρά-Νότου και Νότου-Νότου. Για να εξασφαλιστεί η ανάπτυξη πλήρους συμμετοχής των γυναικών στην οικονομική ζωή της χώρας τους, απαιτείται συνεχής παρακολούθηση της προόδου στις ευρωμεσογειακές χώρες-εταίρους.

3.22 Στο πλαίσιο διακρατικών προγραμμάτων στην περιοχή EUROMED, οι ενώσεις γυναικών επιχειρηματιών έχουν τη δυνατότητα ανταλλαγής εμπειριών και ορθών πρακτικών, που αποτελεί έναν από τους αποτελεσματικότερους τρόπους ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και δεξιοτήτων.

3.23 Χρήσιμο εργαλείο για τη χειραφέτηση των γυναικών μέσω της απασχόλησης για ίδιο λογαριασμό και της σύστασης μικρών επιχειρήσεων μπορεί να αποβεί η δικαιόχρηση. Με τη δικαιόχρηση είναι δυνατή η μείωση του κινδύνου κατά την έναρξη νέας επιχειρηματικής προσπάθειας, διότι μπορεί κανείς να βασιστεί σε δοκιμασμένες πρακτικές και δεξιότητες. Επίσης σημαντικό θέμα αποτελεί η βελτίωση των επιδόσεων των κέντρων επιχειρηματικών πόρων. Είναι αναγκαία η ανάπτυξη ικανοτήτων ειδικά για τις απαιτήσεις των επιχειρήσεων, που μπορεί να επιτευχθεί με αναδρομή σε επιτυχημένες πρακτικές και προγράμματα άλλων χωρών.

3.24 Με την εξερεύνηση νέων τομέων, όπως οι υπηρεσίες ΤΠΕ, η Ε&Α, η διαχείριση σταθμών μέσω μαζικής ενημέρωσης και η παραγωγή καινοτόμων προγραμμάτων για τέτοια μέσα, καθώς και με την εξερεύνηση νέων φωλεών αγοράς στον τουρισμό μπορούν να διανοιχθούν νέες ευρείες λεωφόροι για επιχειρηματικές δραστηριότητες γυναικών.

3.25 Οι ΤΠΕ συμβάλλουν στην παραγωγικότητα, στην ανάπτυξη, στην ανταγωνιστικότητα και στην απασχόληση. Η ανάπτυξη αυτού του τομέα είναι καθοριστική για την ανταγωνιστικότητα της περιοχής EUROMED σε παγκόσμιο επίπεδο. Κατά τη συγκρότηση της απαραίτητης υποδομής είναι σημαντικό να εξασφαλίζεται καθολική πρόσβαση ώστε να μη διευρύνεται περαιτέρω η ψηφιακή υστέρηση, ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες και τα τμήματα του πληθυσμού με υψηλά ποσοστά αναλφάβητων. Με την ανάπτυξη προστιθέμενης αξίας μέσω ΤΠΕ θα ενισχυθούν οι επιχειρηματικές δεξιότητες και των ανδρών και των γυναικών.

3.26 Η Διαδικτυακή Πύλη για το επιχειρηματικό πνεύμα των Γυναικών ⁽¹²⁾ της ΓΔ «Επιχειρήσεις και βιομηχανία» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και τη δικτύωση.

3.27 Είναι δυνατή η δημιουργία τυπικών θέσεων απασχόλησης στην παροχή υπηρεσιών παιδικής μέριμνας, οι οποίες ταυτοχρόνως θα βοηθούν τις γυναίκες να συνδυάζουν τις οικογενειακές και τις επαγγελματικές τους ευθύνες.

3.28 Οι υπηρεσίες παροχής υποστήριξης και πληροφοριών για την απασχόληση για ίδιο λογαριασμό σε γυναίκες ελαφρύνουν τις μεταναστευτικές πιέσεις. Το μέσον αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία απασχόλησης τόσο στη χώρα προέλευσης όσο και στη χώρα υποδοχής.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/womenentr_portal.htm.

4. Η διαδικασία της Βαρκελώνης και η ΕΠΓ

4.1 Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας αποσκοπεί στην προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης μεταξύ της Ε.Ε. και των εταίρων της. Το κονδύλιο του προϋπολογισμού για τους εταίρους της Μεσογείου στην ΕΠΓ που αφορά την περίοδο 2007-2013 αυξήθηκε κατά 32 % και έφθασε τα 12 δισεκατομμύρια ευρώ. Εντούτοις δεν δόθηκε επαρκής προσοχή στην προώθηση των οικονομικών δραστηριοτήτων των γυναικών.

4.2 Κατά τη σύνοδο ολομέλειας της Ευρωμεσογειακής Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης της 16ης και 17ης Μαρτίου 2007, στην ΕΟΚΕ αναγνωρίστηκε το καθεστώς μόνιμου παρατηρητή με δικαίωμα παρέμβασης σε όλες τις συνεδριάσεις της ΕΜΚΣ. Έτσι στην ΕΟΚΕ παρέχεται μεγάλη ευκαιρία να προωθήσει την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας των γυναικών.

4.3 Στην Πρώτη Ευρωμεσογειακή Υπουργική Διάσκεψη με θέμα «Ενίσχυση του ρόλου των γυναικών στην κοινωνία» (Κωνσταντινούπολη, Νοέμβριος 2006) ⁽¹³⁾ αναλήφθηκε δέσμευση «για την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών με βελτίωση της πρόσβασής τους στη γη, στη χρηματοδότηση, στις αγορές, στην ενημέρωση, στην κατάρτιση και στη δικτύωση καθώς και για την ενθάρρυνση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να αναπτύξουν προϊόντα ειδικά προσαρμοσμένα στις ανάγκες των γυναικών, ιδίως με χορήγηση μικροπιστώσεων».

5. Ο Ευρωμεσογειακός Χάρτης για τις Επιχειρήσεις

5.1 Στην Πέμπτη Ευρωμεσογειακή Διάσκεψη, που πραγματοποιήθηκε στην Καζέρτα της Ιταλίας στις 4 Οκτωβρίου 2004, οι υπουργοί βιομηχανίας ενέκριναν πρόγραμμα εργασίας με αντικείμενο τη βιομηχανική συνεργασία για την περίοδο 2005-2006. Μια από τις προτάσεις ήταν η ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών σχετικά με την εκπαίδευση στο επιχειρηματικό πνεύμα.

5.2 Σε συνέχεια της πρότασης αυτής, η Γενική Διεύθυνση «Επιχειρήσεις και Βιομηχανία» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξέδωσε τον Ευρωμεσογειακό Χάρτη για τις Επιχειρήσεις ⁽¹⁴⁾, ο οποίος υιοθετήθηκε από εννέα μεσογειακούς εταίρους. Μια από τις βασικές αρχές του είναι η ανάπτυξη στην περιοχή EUROMED επιχειρηματικής κοινωνίας τόσο για νέους όσο και για ενήλικες, μέσω όλων των επιπέδων του εκπαιδευτικού συστήματος, με βάση την προσέγγιση της δια βίου μάθησης. Ωστόσο, δεν αναφέρεται ειδικά στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες επιχειρηματίες.

5.3 Ο Χάρτης συνιστά αποτελεσματικό εργαλείο για τη βελτίωση των συνθηκών άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Κατά την εφαρμογή του Χάρτη όμως, η προαγωγή του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών δεν συγκαταλεγόταν ούτε στις βασικές αρχές ούτε στους στόχους.

5.4 Παρόλο που το Πρόγραμμα Εργασίας για την Ευρωμεσογειακή Βιομηχανική Συνεργασία 2005-2006 στηρίζεται στα μέχρι σήμερα επιτεύγματα και ενισχύει μέτρα για την αποτελεσματικότερη υλοποίησή τους, και πάλι δεν συμπεριλαμβάνει στους ειδικούς του στόχους την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών.

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/women/docs/conclusions_1106.pdf.

⁽¹⁴⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/ind_coop_programmes/med/doc/f1949_en.pdf.

5.5 Διάφορες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μπορούν να χρησιμεύσουν ως παραδείγματα ορθής πρακτικής και μεταβίβασης γνώσεων μεταξύ ευρωπαϊκών και μεσογειακών χωρών ⁽¹⁵⁾.

6. Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών

6.1 Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη χειραφέτηση των γυναικών, στη συμμετοχή και την εκπροσώπηση τους στον δημόσιο τομέα και στην προώθηση των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων.

6.2 Με έρεισμα μια ισχυρότατη παράδοση στη φροντίδα των ατόμων με ειδικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, γυναικών με αναπηρίες και γυναικών με περιορισμένη, ή χωρίς, πρόσβαση σε διευκολύνσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης, είναι δυνατόν να βελτιωθεί η χρήση των υφιστάμενων πόρων μέσω παροχής κατάρτισης σε δεξιότερες διαχείρισης και χρηματοδότηση.

6.3 Με συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, οι ΜΚΟ και οι κοινωνικοεπαγγελματικές οργανώσεις μπορούν να τονώσουν αποτελεσματικά την οικονομική ανάπτυξη ⁽¹⁶⁾. Οι συμπράξεις του είδους αυτού είναι δυνατόν να δώσουν νέα ώθηση στην παροχή οι υπηρεσιών ώστε να προκύψουν προσοδοφόρες δραστηριότητες.

6.4 Άλλοι τομείς όπου έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν ΜΚΟ και κοινωνικοεπαγγελματικές οργανώσεις με την κατάλληλη πείρα είναι η κατάρτιση και η πιστοποίηση των προσόντων προκειμένου να εξελιφθεί η άνιση μεταχείριση των φύλων στην εκπαίδευση.

7. Ο ρόλος της ΕΟΚΕ

7.1 Η ΕΟΚΕ έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο για τη διασφάλιση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή της ευρωμεσογειακής πολιτικής για την ένταξη των γυναικών στην οικονομική και κοινωνική ζωή ⁽¹⁷⁾.

7.2 Η ΕΟΚΕ έχει συμβάλει στο ζήτημα των γυναικών και της απασχόλησης με έκθεση που υποβλήθηκε στην 21η συνεδρίαση της Μικτής Συμβουλευτικής Επιτροπής Ε.Ε. — Τουρκίας, στις 13 και 14 Ιουλίου 2006 ⁽¹⁸⁾ και θα καταρτίσει έκθεση με αντικείμενο το επιχειρηματικό πνεύμα των γυναικών για την επόμενη συνεδρίαση της επιτροπής αυτής, που θα πραγματοποιηθεί στην Τουρκία το 2007.

⁽¹⁵⁾ <http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/women-dgentr-active>.
<http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-women/database-women.htm>

⁽¹⁶⁾ [file:///E:/PPP for women entrepreneurship.htm](file:///E:/PPP%20for%20women%20entrepreneurship.htm) 8.3.2007.

⁽¹⁷⁾ Ο ρόλος των συμβουλευτικών οργάνων και των κοινωνικοεπαγγελματικών οργάνων κατά την εφαρμογή των συμφωνιών σύνδεσης και της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας.

⁽¹⁸⁾ Μικτή Συμβουλευτική Επιτροπή Ε.Ε. — Τουρκίας.

7.3 Στην τελική δήλωση της Ευρωμεσογειακής Διάσκεψης Κορυφής των Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών και Παρεμφερών Οργανισμών, που πραγματοποιήθηκε στη Λιουμπλιάνα της Σλοβενίας στις 15-17 Νοεμβρίου⁽¹⁹⁾, οι συμμετέχοντες δεσμεύθηκαν να προωθήσουν με τις πρωτοβουλίες τους την ένταξη των γυναικών στην οικονομική και κοινωνική ζωή, ιδίως μέσω της ανάπτυξης του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών.

7.4 Επίσης η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την αναγνώριση εκ μέρους των υπουργών της σημασίας που έχουν η ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών και η αύξηση των δυνατοτήτων της μέσω της βελτίωσης των επαφών των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των οργανώσεων των γυναικών, των νέων, των εργαζομένων, των εργοδοτών και των ελεύθερων επαγγελματιών με την κυβέρνηση και το κοινοβούλιο, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, και μέσω της συνεργασίας μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών.

7.5 Στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Βαρκελώνης, η ΕΕ δρομολόγησε διάφορα προγράμματα, μερικά από τα οποία είχαν ως άμεσο αποδέκτη την ευρωμεσογειακή νεολαία. Η ΕΟΚΕ έχει καταθέσει ενημερωτική έκθεση με θέμα «Στήριξη των νέων στις χώρες-εταίρους

της Μεσογείου», όπου αναφέρεται και στην προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος των γυναικών⁽²⁰⁾.

8. Συμπεράσματα

8.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή οφείλει να διενεργήσει αξιολόγηση του αντίκτυπου των πολιτικών της ΕΠΓ, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων MEDA και να συμπεριλαμβάνει σ' αυτές τη διάσταση των φύλων. Ο ρόλος των γυναικών όσον αφορά το επιχειρηματικό πνεύμα στην ευρωμεσογειακή ζώνη είναι ζωτικός για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης. Το περιφερειακό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την περιοχή MENA για την προώθηση του ρόλου των γυναικών στον οικονομικό βίο αποτελεί θετικό βήμα. Πρέπει να προβλεφθούν μέτρα για να διασφαλιστεί η διαβούλευση με αρμοδίους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ γυναικών σε όλα τα στάδια των έργων: σχεδιασμό, εκτέλεση, αξιολόγηση και παρακολούθηση, ώστε να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων.

Βρυξέλλες, 12 Ιουλίου 2007

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹⁹⁾ http://www.europarl.europa.eu/intcoop/empa/home/final_declaration_ljubljana_112006_en.pdf.

⁽²⁰⁾ Ενημερωτική έκθεση με θέμα «Στήριξη των νέων στις χώρες-εταίρους της Μεσογείου».